

Prædiken til Skærtorsdag 2023

Af Mette Høyer Dansøn

Salmer: M & M Druesaften, 236 Påskeblomst! hvad vil du her, 466 Vor Herres Jesu mindefest

-

471 O glædelig dag, M&M nadver, 773 Bliv hos os, når dagen hælder

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus:

Den første dag under de usyrede brøds fest kom disciplene hen til Jesus og spurgte: »Hvor vil du have, at vi skal forberede påskemåltidet til dig?« Han svarede: »Gå ind i byen til den og den, og sig til ham: Mesteren siger: Min time er nær; hos dig vil jeg holde påskemåltidet sammen med mine disciple.« Og disciplene gjorde, som Jesus havde pålagt dem, og forberedte påskemåltidet. Da det blev aften, satte han sig til bords med de tolv. Og mens de spiste, sagde han: »Sandelig siger jeg jer: En af jer vil forråde mig.« De blev meget bedrøvede og begyndte én efter én at spørge ham: »Det er vel ikke mig, Herre?« Han svarede dem: »Det er ham, som med hånden dyppede i fadet sammen med mig, der vil forråde mig. Menneskesønnen går bort, som der står skrevet om ham, men ve det menneske, som Menneskesønnen forrådes af. Det var bedre for det menneske, om det aldrig var født.« Judas, som forrådde ham, spurgte: »Det er vel ikke mig, Rabbi?« Han svarede ham: »Du sagde det selv.« Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: »Tag det og spis det; dette er mit legeme.« Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde: »Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens

blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse. Jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke drikke af vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen med jer i min faders rige.« Og da de havde sunget lovsangen, gik de ud til Oliebjerget. Matthæusevangeliet 26,17-30

I dag er det skærtorsdag. Skærtorsdag er torsdagen i den stille uge mellem palmesøndag, hvor Jesus på æselryg rider ind i Jerusalem, og søndagen efter påskedag hvor han genopstår. Skærtorsdag er dagen før langfredag, hvor Jesus bliver korsfæstet. Det er altså en dag i en række af begivenhedsrige dage, hvor vi kommer et længere dramatisk forløb igennem

Ifølge evangelierne finder der mange skelsættende begivenheder sted skærtorsdag. Mest centralt står indstiftelsen af nadveren, som er et vigtigt sakramente ved siden af dåben. Nadver er slet og ret et gammelt dansk ord for aftensmåltid, som nu kun bruges i kirkelig sammenhæng. De tre første evangelier (Markus-, Matthæus- og Lukasevangeliet) fortæller, at Jesus aftenen før sin død spiser en sidste gang sammen med sine disciple. Under måltidet deler Jesus brød og vin med ordene om, at brødet er hans legeme og vinen hans blod og dermed den nye pagt mellem Gud og mennesker:

Jesus tog et brød, velsignede og brød det, gav dem det og sagde: ”Tag det og spis det, dette er mit legeme” Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde ”Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse.”

Skærtorsdagsmåltidet er altså både den sidste nadver (det sidste måltid), Jesus indtager med sine disciple, og den første nadver (forstået som sakramente) i kristendommens historie.

Den sidste nadver, som Jesus indtager med sine venner, finder sted i forbindelse med jødernes påske, hvor man slagter et påskelam for at mindes, at det var blod fra netop det dyr, der engang reddede det jødiske

folk ud af slaveriet i Egypten. Det jødiske folk skulle i Egypten slagte et lam og smøre blodet på dørstolpen, så dødens engel kunne se hvilke døre den skulle gå forbi. Det jødiske ord for påske betyder – Gå forbi – og det er en betydning vi har taget med os... Døden går os forbi. Jesu ord ved nadveren skaber en direkte forbindelse mellem ham selv og det lam, der engang blev ofret for at redde mennesker. Nu er det Jesus, der ofrer sig selv for menneskers skyld. Forestillingen om Jesus som lammet kendes allerede fra Johannes Døber, der omtaler ham som Guds lam, som bærer verdens synd

Mens de tre første evangelier fortæller om indstiftelsen af nadveren, beretter Johannesevangeliet om en anden betydningsfuld begivenhed ved Jesu sidste måltid med disciplene, nemlig fodvaskningen. Ifølge Johannesevangeliet rejser Jesus sig fra bordet og vasker disciplenes fødder. Han er deres herre, og alligevel vasker han deres fødder som en tjener. Jesus forklarer disciplene, at de skal opfatte hans handling som et forbillede og fremover tjene hinanden. I den katolske kirke er fodvaskningen den dag i dag en del af liturgien ved skærtorsdagsmessen, hvilket betyder, at præsten efter prædiken vasker fødderne på nogle af kirkegængerne, - men fodvaskningen har også fundet vej i mødet mellem Den Danske Folkekirke og festivalsfejrende unge mennesker. Ved flere festivaler kan man komme ind i et kirketelt og få vasket sine fødder, og få opladt mobil og sjæl.

Efter måltidet går Jesus ud i Getsemane have. Det er stadig det døgn, som vi kalder skærtorsdag. Jødernes døgn gik fra solnedgang til solnedgang — og fra solnedgang skærtorsdag med fodvaskning og nadver og de næste timer, der udgør et døgn, der sker der virkeligt meget!

Der fortælles i bibelen at Jesus efter sit sidste måltid tager disciplene med til Gethsemane have for at bede. I haven kæmper Jesus med sin egen forfærdelse og angst for det, der skal ske, og han beder indtrængende Gud om, at tage dette bæger fra ham. Ikke desto mindre lægger han sit liv i Guds hånd med ordene: "Dog ske ikke min vilje, men din" Når Jesus beder om at bægeret må gå ham forbi er det et kort ønske om ikke at udføre den

rolle, der skal koste ham hans menneskeliv... der er menneskelig smerte og angst.

Med sig ind i haven har han taget Peter og brødrene Jakob og Johannes, der alle har givet udtryk for, at de vil stå last og brast med Jesus. Da Jesus forlader de tre for at gå hen for at bede til Gud, beder han dem våge for ham: Min sjæl er fortvivlet til døden. Bliv her og våg! Men hele tre gange vender han tilbage til dem og opdager fuld af fortvivlelse, at de er faldet i søvn, og at han i sin sværeste time er overladt til sig selv.

Under Jesu sidste måltid med disciplene forudsiger Jesus, at en af de tolv vil forråde ham. Judas udbryder Det er vel ikke mig? og Jesus svarer ”Du sagde det selv”. Da Jesus og disciplene senere på aftenen går ud til Gethsemane have, kommer Judas derud med vagterne fra templet. Mens Jesus sidder og beder, identificerer Judas ham over for vagterne ved at kysse ham, og Jesus bliver arresteret. Judas bruger altså kysset - tegnet på kærlighed - til at forråde sin ven og herre

Vi fortvivles med Judas. hvorfor skulle han nu gøre det? Var det for pengenes skyld? Han fik 30 sølvmønter for sit judaskys – eller var det fordi han blev grebet af det onde? --- Var det fordi Gud brugte ham som en brik i et puslespil, der skulle få handlingen frem.... Jesus må jo nødvendigvis dø, for at hele Guds frelseplan kan fungere...

Ved det sidste måltid forudsiger Jesus også, at Peter vil fornægte ham hele tre gange i løbet af natten: Før hanen galer, vil du fornægte mig tre gange, siger han. Peter protesterer og siger, at han er klar til at gå i døden for Jesus. Ikke desto mindre sker der det, at Peter hele tre gange mens han holder sig på behørig afstand at retssagen mod Jesus bliver spurgt, om han kender ham. Og alle tre gange nægter Peter at kende noget som helst til Jesus. Da Peter har fornægtet Jesus den tredje gang, galer en hane, og Peter kommer i tanker om Jesu forudsigelse. Han går væk og græder over, at han har fornægtet Jesus netop denne nat, hvor Jesus havde allermest brug for ham... Peter er et fejlbarligt menneske, der sine gode intentioner til trods har en tendens til at træde ved siden af - og derfor har Peter igen og igen

behov for tilgivelse. Peter kan vi spejle os i.... Vi har også behov for igen og igen at blive tilgivet.

Og her er det nadveren — ikke som sidste måltid, men som den første nadver af mange for sin betydning. For vi kan hver søndag – og også i dag skærtorsdag gå til nadver og blive fornyet i vores tilgivelse i mødet med Jesus, som deler brød og vin med os.

Det gamle danske ord skær betyder ren, og navnet skærtorsdag har formentlig forbindelse til beretningen om, da Jesus vaskede disciplenes fødder. Men også til at tavlen vaskes ren i nadveren. Vi bliver tilgivet igen og igen... ligesom Peter bliver tilgivet igen og igen... Og også Judas har sikkert mødt Kristus i dødsriget påskelørdag ... For Judas tog sit eget liv i forfærdelse over det han havde gjort, og vi må tro at Guds plan også var at få Judas med og Jesus derfor har banket på helvedes port og trukket Judas ud. – Men nu går jeg lidt ud over de 24 timer fra solnedgang skærtorsdag og frem...

Judas forråder Jesus. Jesus bliver tilfangetaget. Peter forråder Jesus. Efter, at Jesus er blevet taget til fange natten til langfredag, sender det jødiske råd ham til Pontius Pilatus. De kan nemlig ikke selv udføre en dødsstraf, det kan kun den romerske besættelsesmagt.

Pilatus sender i første omgang Jesus til den jødiske konge Herodes, for at han skal tage sig af problemet. Men Herodes sender ham tilbage til Pilatus. Ingen vil rigtig have med Jesus at gøre - og det er derfra, at udtrykket 'at blive sendt fra Herodes til Pilatus' stammer.

Jesus kommer i forhør hos Pilatus og bliver pisket – altså pint. Han bliver pint under Pontius Pilatus.

Men der er flere timer i døgnet...

Det fortælles i Matthæusevangeliet at Pilatus' hustru sender bud til Pilatus under forhøret, for at han skal lade Jesus være. Hun har nemlig i drømme fået at vide, at Jesus er en retfærdig mand. Det vil sige, at han er et menneske, der lever, som Gud vil have det.

Pilatus ikke selv finder nogen skyld hos Jesus. Han prøver endda at få jøderne til at skifte mening, så han kan løslade Jesus, ligesom han lader dem vælge, hvem af to fanger de vil have sat fri: Jesus eller Barabbas, en berygtet morder. Det var nemlig skik underne jødernes påskefejring, at der blev frigivet en fange, og Pilatus er overbevist om at får folket valget mellem Jesus – som Palmesøndag blev hyldet, da han red ind i byen, - og Barabbas, som var en oprører og kriminel, så ville de nok vælge Jesus ... Men folket råber at de vil have Barabbas fri – og at Jesus skal korsfæstes.

Da det ikke lykkes for Pilatus at frigive Jesus, overlader han Jesus til korsfæstelse, men først vasker han sine hænder som tegn på, at Jesus' død ikke er hans skyld. Det er den handling, som har givet navn til det udtryk, vi stadig bruger, når nogen prøver at fralægge sig ansvaret.

Jesus bliver tvundet til at bære sit kors ud til det sted, der hedder Golgata, hvor han skal korsfæstes på den dag vi kender som langfredag. Han ofrer sig selv for os på korset, han giver os sit legeme og blod...

Og når vi samles om nadverens så er hele dette begivenhedsrige døgn med os. Vi mindes Kristi offer. Og vi tilgives af ham. Vi indsættes på ny som disciple og vi får en chance mere til at leve som han vil have os til at leve. Frie... med gensidig kærlighed. Med omsorg og i fællesskab.

I morgen er det langfredag – en sorgens dag

Men allerede på søndag skal vi glædes og juble.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,

Fader, Søn og Helligånd,

du, som var, er og bliver én sand treenig Gud,

højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed

Amen